

L'Albi salva de nou les pintures rupestres

Ja fa tres anys consecutius que les pintures rupestres de l'Albi, situades a la comarca de les Garrigues i declarades patrimoni mundial per la UNESCO, han estat malmeses a causa de diversos actes vandàlics. Recentment s'ha procedit a la neteja d'aquestes pintures, l'abric de roca de les quals sembla que ha estat utilitzat des de l'època del neolític.

La vall de la Coma, al municipi lleidatà de l'Albi (comarca de les Garrigues), era a finals del neolític un indret màgic i d'índole ritual per als pobladors. Així ha quedat palès en un abric de roca, on avui ja tornen a veure's amb claredat un dels principals conjunts de pintures rupestres descoberts a Catalunya.

Aquesta manifestació artística, que l'any 1998 la UNESCO va declarar Patrimoni Mundial, ha sofert en els darrers anys tres accions vandàliques; les tres han consistit en la projecció de pintura esprai damunt la superfície. Primer va ser de color blanc, després negra i en l'última agressió fou amb esprai de color taronja fluorescent. En aquesta darrera acció, que tingué lloc l'abril de 1999, van tallar els ferros de la tanca de protecció per poder accedir a l'interior del recinte que guarda les pintures. Ara fa poc temps, un expert contractat pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, ha dut a terme la tercera intervenció de neteja del conjunt, que tant la Generalitat com l'Ajuntament esperen que sigui l'última que s'hagi de fer. Aquestes pintures es troben lluny del nucli habitat i enmig del bosc, la qual cosa, segons la Conselleria, permet "treballar" amb tota impunitat a qui vulgui ocasionar qualsevol tipus d'alteració. L'autor o autors d'aquests actes vandàlics no s'han trobat i la Generalitat ha decidit reforçar la tanca que rodeja el jaciment, a més de fer una

crida a la ciutadania perquè estigui a l'aiguait i defensi d'agressions aquest patrimoni cultural. En aquest sentit, el coordinador del Departament de Cultura a Lleida, Francesc Vidal, va indicar el dia que va seguir *in situ* l'operació de neteja que els Mossos d'Esquadra tenen instruccions de vigilar l'indret encara que no sigui de forma permanent. L'ajuntament de la població disposa en aquests moments dels serveis d'un guarda forestal que estarà pendent de qualsevol penetració sense permís.

Descripció de les pintures. El fris pintat és integrat per un total de deu figures corresponents a una escena de ramaderia. Hi ha també representacions humanes, d'estil esquemàtic i tècnica de traç simple. Les pintures es localitzen en una balma de dimensions reduïdes, amb una petita visera. La paret on es poden veure està inclinada i forma amb el terra un angle d'aproximadament 45 graus. Ocupen una superfície d'un metre d'alçada per 0,70 metres d'amplada, situant-se les més altes a aproximadament 1,30 metres de terra.

El descobriment d'aquest conjunt és obra de l'arqueòleg Àlex Mir en els anys 80. Posteriorment va ser inclòs a l'inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya i atesa la seva importància se l'encomana la documentació a l'experta Anna Alonso i es publicà un monogràfic sobre l'esmentat jaciment.

SERVEI D'ARQUEOLOGIA, GENERALITAT DE CATALUNYA

Vista del conjunt després de la darrera agressió en què uns brètols van pintar els frissos d'Albi amb un esprai de color taronja fluorescent.

Situació geogràfica. El jaciment es troba al terme municipal de l'Albi, a la comarca de les Garrigues, al sud de la demarcació lleidatana. La comarca es troba travessada obliquament per diferents valls allargades. La vall del

riu Set és l'artèria fluvial més considerable de la comarca. Estesa transversalment, és ben coneguda pels grups pictòrics del Cogul i d'Alfés. Paral·lelament, al nord de la comarca hi ha una altra vall, revestida també d'espe-

cial importància en el passat: la del riu de Femosa. Un dels seus afluents amb més personalitat vindria definit per una vall que, amb el començament vora el terme de Vinaixa, davalla cap al nord-est, passa pels termes municipals de l'Albi i les Borges Blanques i desguassa dins del terme de Juneda. Segons l'espai pel qual transcorre rep diferents denominacions (Toll de l'Olla, el Gatellar, les Figueres, les Comallerades, la Coma, etcètera), segons certes peculiaritats de caire morfològic i biològic del seu trajecte. L'abric pintat es troba en una d'aquestes depressions, prop del tram anomenat la Coma i d'un brollador estroncat actualment.

Els experts sostenen que l'abric de roca on es troben les pintures de l'Albi podria haver estat utilitzat a partir del neolític, moment en què sembla que es produeix una activa ocupació d'aquestes terres. Posteriorment, la vall també estigué habitada durant el bronze i en les èpoques ibèrica i romana.

El descobriment del conjunt rupestre de la vall de la Coma va adquirir una importància rellevant dins de les manifestacions rupestres de Catalunya, especialment pels motius que integren el fris, ja que van representar autèntiques innovacions tipològiques fins al moment desconegudes.

Intervencions de neteja. Les dues primeres agressions es varen eliminar amb certa dificultat, segons una nota del Departament de Cultura, ja que les característiques geològiques del suport havien facilitat la impregnació del color en la pedra. L'acció dels raigs solars en la pintura de l'agressió va provocar que perdés color i va conferir major resistència als dissolvents. Aquest fenomen va contribuir a dificultar-ne l'eliminació. La neteja es va efectuar per mitjà de solvents orgànics aplicats per impregnació amb compreses de paper cel·lulòsic damunt la superfície i eliminats, junt amb la pintura dissolta, amb bastonets de cotó. La mateixa metodologia s'ha emprat en aquesta darrera intervenció de neteja.

Carme Quintana